

## Overdenking, 10 mei 2020:

Ik zeg iets over psalm 104, een lied dat vol is van natuurbeelden.

Psalm 104 wordt wel de grote natuurpsalm genoemd. De psalm is groot, groots en verrassend. Eén brok natuurpoëzie. Beken en zingende vogels, bergen en meren. Toch verschilt de psalm van de romantische natuur poëzie van bijvoorbeeld Guido Gezelle. In de psalm lezen we eigenlijk niets over de liefelijkheid van het landschap, over de schoonheid van de natuur. Geen verrukking over zonsopgang en -ondergang, over ontluikend voorjaar en herfstpracht.

Is de psalmist eigenlijk wel echt innerlijk geraakt door de natuur? Het wordt allemaal nogal zakelijk omschreven, nuchter en functioneel. Toch is de dichter wel degelijk ergens door getroffen. In de eerste plaats door het grote ritme in al het bestaande. Het kosmische ritme van dag en nacht, van wisseling der seizoenen, van weer en geen weer. In dat grote kosmische ritme is het leven van de natuur en ook van de mens opgenomen. In dat ritme, zinvol in zichzelf, heeft alles een plaats en een tijd. Een wonder op zich.

En in dat wonderlijk-ritmische geheel is alles op elkaar aangewezen en van elkaar afhankelijk. Was het water er niet, dan zouden ook de dieren niet kunnen bestaan. Het gras voor het vee zou niet groeien, en ook niet het koren waarvan het mensenbestaan afhangt. Er is een alles en allen omvattend evenwicht in de natuur en wij mensen zijn deel van dat evenwicht en er afhankelijk van. We beseffen het vaak niet, tot we dat evenwicht verstoren, uit balans trekken en er vervolgens alle moeite voor moeten doen om dat evenwicht te herstellen.

En juist dat evenwicht verwijst in de psalm naar de zorg van Godswege, die zowel de ceders op de Libanon omvat, de jonge leeuwen als de mens. Maar alleen de mens heeft wéét van die allen omvattende liefdevolle zorg en als hij er echt stil bij staat is hij er dankbaar voor.

In de psalmist leeft een diep besef dat dat kosmische ritme en dat alles omvattende evenwicht niet alleen de vrucht is van toeval en blinde natuurkrachten, maar ook van liefdevolle, creatieve goddelijke scheppingskracht.

Natuurlijk wil dat niet zeggen dat de natuur alleen maar lieflijk is en netjes tussen onze lijntjes kleurt. De natuur is geen Keukenhof. Ze kan ook wreed zijn, onvoorspelbaar en gewelddadig, allesvernietigend. De uitbraak van het coronavirus is het voorbeeld van deze tijd. Wij mensen zijn afhankelijk van die grillige natuur, ook al denken we haar met onze techniek te kunnen manipuleren en exploiteren, met alle gevolgen van dien. Maar uiteindelijk is de natuur ons de baas, en dat maakt ons naast dankbaar en verwonderd ook stil en bescheiden. Met verwondering kijken we naar zoiets kleins en kwetsbaars als een bloem, een lieveheersbeestje of een libelle. En met ontzag kijken we naar het alles overstijgende van bergtoppen, onmetelijke zeeën en verre sterren in het heelal. Hier ervaren we wat wel genoemd wordt deep time, anders dan kloktijd. De diepe tijd van de geologische wereld die er al miljoenen jaren was voordat wij er zijn en er ook nog is als wij allang weer van de aardbodem verdwenen zijn. Hier ervaren we iets van de eeuwigheid, van duizend jaren die in Gods ogen zijn als een dag, de dag van gister.

Zo benoemt de psalmist onze gevoelens. Dankbaarheid om wat we ontvingen, verwondering om wat zo prachtig in elkaar steekt, bescheidenheid ook omdat wij maar zo'n heel klein deeltje van het geheel vormen. En een zekere angstige weemoed natuurlijk om wat opkomt en ook weer vergaat en niet meer in dezelfde gedaante wederkeert. En toch is dat alles op wonderlijke onbevattelijke wijze opgenomen in Gods liefde die alles omvat houdt en inblaast van zijn creatieve geest.

Laten we dat met elkaar vasthouden. Juist in deze beangstigende tijd waarin we ook met andere ogen kijken naar de natuur.

Amen

Ds Koen Holtzapffel